

УДК 796.011.3:37.04

Москаленко О. А.¹, Рубан А. К.²

¹ студ. Ізмаїльського державного гуманітарного університету

² канд. пед. наук, доц. Ізмаїльський державний гуманітарний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДХОДУ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ

Актуальність питань удосконалення фізичного виховання студентів на засадах принципово нових підходів до організації занять фізичною культурою і спортом наголошують багато вчених. Останніми роками якісне поліпшення процесу фізичного виховання студентів пов'язують зі створенням фізкультурно-спортивного середовища освітнього закладу як сукупності умов і можливостей для саморозвитку та самовираження особистості у сфері фізичної культури і спорту [2, с. 25].

Для визначення соціально–педагогічних умов підвищення ефективності фізичного виховання студентів розроблено та впроваджено в освітній процес «Анкету дослідження задоволеності студентів організацією фізичного виховання та виявлення чинників, що впливають на ставлення студентів до

занять фізичною культурою» в ключі навчальної дисципліни «Фізична культура та основи здоров'я людини».

Респондентами стали 107 студентів педагогічного факультету (ЕГ), факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності (КГ) Ізмаїльського державного гуманітарного університету (далі – ІДГУ), віднесених за станом здоров'я до основної та підготовчої медичних груп. Дослідження задоволеності студентів фізичним вихованням показало, що задоволеними заняттями фізичною культурою є близько 48 % студентів, частково задоволеними є 10 % і близько 42 % не задоволеними заняттями. Для визначення соціально-педагогічних умов підвищення ефективності фізичного виховання студентів розроблено та впроваджено в освітній процес «Анкету дослідження задоволеності студентів організацією фізичного виховання і виявлення чинників, що впливають на ставлення студентів до занять фізичною культурою».

Проведене дослідження дало змогу визначити негативні чинники в організації фізичного виховання: відсутність індивідуального особистісно-орієнтованого підходу до студентів, відсутність можливості вибору виду спорту або виду фізичної активності під час занять, зайва регламентація фізичного виховання. Виявлено пріоритетні для студентів види рухової активності, визначено чинники, що впливають на задоволеність студентів організацією фізичного виховання в ЗВО. Проблемні питання фізичної культури студента пов'язані з незадоволеністю традиційними підходами до проведення занять, що зумовлена неможливістю вибору виду спорту, відсутністю індивідуального підходу та діалогової співпраці.

У результаті проведеного дослідження виявлено соціально-педагогічні умови фізкультурно-спортивного середовища, що сприяють підвищенню ефективності фізичного виховання: формування особистісно-орієнтованої спрямованості фізичного виховання; формування концепції фізичного виховання, що ґрунтується на створенні інтегрованого фізкультурно-спортивного середовища в ЗВО; інтеграція процесів виховання та навчання. Визначено, що важливим критерієм ефективності фізичного виховання та позитивного ставлення до фізичної культури є задоволеність студентів організацією фізичного виховання. Отримані дані визначили сутність і зміст фізкультурно-спортивного середовища ЗВО та лягли в основу при розробці концепції інтегрованого фізкультурно-спортивного середовища.

Концепція інтегрованого фізкультурно-спортивного середовища відображає шляхи підвищення ефективності фізичного виховання, дослідницькі підходи до розв'язання досліджуваної проблеми, необхідність врахування середовищних чинників і представляє інтегроване фізкультурно-спортивне середовище як динамічну цілісність, де створюються умови для

гармонійного розвитку особистості студента та його самореалізації у фізичній культурі [1, с. 157].

Цільовим орієнтиром цієї концепції є формування фізичної культури особистості та створення в середовищі ЗВО умов для освоєння цінностей фізичної культури на основі побудови індивідуальних траєкторій фізичного виховання і самовиховання, педагогічної підтримки та супроводу.

Нами було розроблено модель інтегрованого фізкультурно-спортивного середовища. Інтегроване фізкультурно-спортивне середовище – сукупність соціально–педагогічних умов, що інтегрують особистісний потенціал і соціальне середовище закладу освіти в єдиний освітній процес для всебічного розвитку особистості та її самореалізації у фізичній культурі та професійній діяльності.

Сутність інтегрованого фізкультурно-спортивного середовища полягає у створенні реальних умов для продуктивної взаємодії ЗВО та соціального середовища, які являють собою єдиний освітній процес.

Модель відображає такі положення: об'єднує просторово-предметне, педагогічне, соціальне середовища ЗВО, продукує інтеграційний ефект виховання в єдиний освітній процес, що виражається у змістовно–технологічному, організаційному та діяльнісному аспектах; зумовлює створення різних взаємопроникних компонентів, що створюють умови для формування індивідуального середовища кожного студента; забезпечує успіх різноманітної фізкультурно-спортивної діяльності студентів.

Реалізація моделі інтегрованого фізкультурно-спортивного середовища взаємопов'язана з подальшою розробкою та впровадженням в освітній процес закладу освіти ІДГУ з навчальної дисципліни «Фізична культура та основи здоров'я людини»: щоденника контролю керованої самостійної роботи з навчальної дисципліни «Фізична культура та основи здоров'я людини»; програмного забезпечення «Електронна система контролю фізичного виховання студентів у фізкультурно-спортивному середовищі ЗВО», що дало змогу оперативно управляти фізичним вихованням студентів.

Учасників було розподілено за групами з урахуванням гендерної ознаки. Кількість дівчат, які взяли участь в експерименті, становила 760 осіб, з яких було сформовано експериментальну групу 382 особи – ЕГ/д (n=382) і контрольну групу 378 осіб – КГ/д (n=378). Кількість юнаків становила 318 осіб, з яких було сформовано експериментальну групу 163 особи – ЕГ/ю (n=163), і контрольну групу 155 осіб – КГ/ю (n=155).

Для визначення результативності концепції та моделі інтегрованого фізкультурно–спортивного середовища досліджували відвідуваність занять і здійснювали моніторинг задоволеності заняттями з навчальної дисципліни «Фізична культура та основи здоров'я людини» студентів експериментальних і контрольних груп за період експерименту.

Упродовж експерименту проводився аналіз навчальної документації, журналів відвідуваності занять, медичних довідок для визначення відвідуваності занять фізичною культурою.

Після експерименту виявлено достовірні відмінності ($p \leq 0,05$) у відвідуваності занять між контрольними та експериментальними групами, достовірність відмінностей становить 95%, студенти контрольних груп мають більшу кількість пропущених занять (на 14 годин у середньому на одну особу) порівняно з експериментальними групами.

Отже, реалізація експериментальної концепції та моделі інтегрованого фізкультурно-спортивного середовища виразилася у вищій відвідуваності занять студентами експериментальних груп.

Після завершення експерименту було проаналізовано задоволеність заняттями з навчальної дисципліни «Фізична культура та основи здоров'я людини» студентів експериментальних ЕГ/ю ($n=163$), ЕГ/д ($n=382$) і контрольних груп КГ/ю ($n=155$), КГ/д до ($n=378$) за період експерименту.

Дослідження задоволеності заняттями фізичною культурою показало, що на початковому етапі експерименту статистично достовірних відмінностей між експериментальними та контрольними групами юнаків і дівчат не виявлено ($p > 0,05$). Після проведення педагогічного експерименту наявні статистично достовірні відмінності між експериментальними та контрольними групами ($p \leq 0,05$).

Після завершення експерименту задоволеність заняттями фізичною культурою різнилася між контрольними та експериментальними групами. Так, у юнаків КГ/ю повністю задоволені заняттями тільки 59,4 % (92 чол.), що дещо більше, ніж на початку експерименту 51,0 % (79 чол.), тоді як в ЕГ/ю цей показник зріс до 91,4 % (149 чол.), частково задоволені заняттями в КГ/ю 8,4 % та 5,5 % в ЕГ/ю, і не задоволені заняттями в КГ/ю 32,3 %, тоді як в ЕГ/ю не задоволені заняттями 3,1 %. Після проведення педагогічного експерименту є статистично достовірні відмінності між ЕГ/ю і КГ/ю. Так, отримане емпіричне значення $X^2 = 50,858$ за $X^2_{\text{крит}} = 5,991$, отже $50,858 > 5,991$ ($p \leq 0,05$).

У результаті проведеного дослідження визначено, що соціально-педагогічними умовами фізкультурно-спортивного середовища, які сприяють підвищенню ефективності фізичного виховання в закладах вищої освіти, є впровадження інноваційного підходу до організації освітнього процесу з навчальної дисципліни «Фізична культура та основи здоров'я людини»; реалізація особистісно-орієнтованого підходу з можливістю вибору пріоритетних видів фізкультурно-спортивної діяльності; комплексне застосування форм і засобів фізичного виховання.

Реалізація цього підходу передбачає можливість вибору напряму індивідуального фізичного самовдосконалення студента, що сприяє

підвищенню задоволеності проведенням занять з фізичної культури та ефективності фізичного виховання студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Греб Д., Рубан А.К. Інноваційні технології у фізичному вихованні різних верств населення. Сучасні технології в оздоровчій діяльності. Всеукраїнська науково–практична конференція здобувачів вищої освіти та молодих вчених. м. Запоріжжя. 3 березня 2023 р. Запоріжжя. НУ «Запорізька політехніка», 2023. С. 157–161.
2. Кошелева О.О. Інноваційні технології в системі фізичного виховання студентів ЗВО. Дніпро. Журфонд. 2021. 46с.
3. Станєва С. Інноваційний підхід до викладання дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання»: цифровізація освітнього процесу. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. 2024. №66. С. 258–264.